REGIONFÖRBUNDET
I KALMAR LÄN

2010-06-11

Revidering av ”Konststrategi för Kalmar län”

Sammanfattning

Den reviderade konststrategin prioriterar sju områden för att skapa en varaktig utveckling. Nedan följer förslag till åtgärder inom de prioriterade områdena. Konstgruppen föreslår att åtgärderna genomförs eller påbörjas senast år 2012.

1. Strategigrupp för konst och samhälle

Regionförbundets konstgrupp får i uppdrag att undersöka möjligheten att skapa en strategigrupp för en fördjupad samverkan mellan konst och kultur, samt andra politikområden som bl.a. berör utbildning, samhälle, regional tillväxt, hälsa och näringsliv.

2. Konsttriennal med inriktning mot Östersjöländerna

Genom en förstudie undersöka intresset och möjligheten att genomföra en konsttriennal med inriktning mot Östersjön.

3. Marknadsföring

I. En arbetsgrupp tillsätts i syfte att ta fram förslag till en informationstjänst via Internet, e-post och SMS. Informationsmaterial om regionens konstliv tas fram till studenter vid landets konsthögskolor.

II. Strategigruppen för konst och samhälle får i uppdrag att skapa ett marknadsföringsprojekt som avser IT, mediebearbetning och traditionella media.

III. Regionförbundet samarbetar med kommunerna, Länsbildningsförbundet, konstföreningarna och länsinstitutionerna för att nå nya målgrupper.

4. Skolan

I. En för regionen gemensam skolkulturstrategi tas fram och på sikt förstärks kulturkonsulenterna med en tjänst med särskilt ansvar för utveckling av samarbetet mellan kulturliv och skola.

II. Som ett led i att utveckla estetiska lärprocesser och uppmärksamma konstens möjligheter i skolan föreslås att ett gemensamt länsprojekt under namnet ”Konstens år i skolan” initieras senast 2012. Samtidigt föreslås att konstkonsulenten tillsammans med övriga konsulenter ansvarar för en kunskapsbank och initierar och stöder utveckling av arbetsmetoder för estetiska lärprocesser. Samarbete kring forskning och utveckling av estetiska lärprocesser föreslås ske tillsammans med Linnéuniversitetet och andra aktörer inom universitet och forskarvärlden.

III. Konsulenterna och institutionerna ska stödja länets kommuner och skolor att söka Skapande skola medel. Det kan ske genom vägledning, skolkulturkonferenser eller genom att skapa för skolorna gemensamma projekt.

IV. Utreda möjligheterna att förbättra barn och ungdomars resande till länets kulturinstitutioner och övriga kulturverksamheter. Besöken bör inte vara beroende av skolornas ekonomi.

5. Förbättrade möjligheter för konstnärer

I. Regionförbundet uttalar ett tydligt stöd för MU-avtalet och verkar samtidigt aktivt för en större resursfördelning till berörda institutioner genom portföljmodellen.

II. Undersöka möjligheter och ekonomiska förutsättningar för att inrätta ett ateljéprogram i samarbete med sydostlänen.

III. Utnyttja kompetensen hos Regionförbundets kansli och konstkonsulenten för att hjälpa regionala konstnärer att se när regionala projekt kan utvecklas till EU-projekt.

IV. Regionförbundets kansli får i uppdrag att se över regelverket för kulturstipendierna.

V. Regionförbundets kansli och konstkonsulenten arbetar tillsammans med länets kommuner och landsting, inklusive kommunala bostadsbolag, fram policydokument kring upphandling, inköp, förvaltning av offentlig konst och tillämpandet av 1 % -regeln vid ny- och ombyggnation.

VI. I samarbete med andra regioner, Statens konstråd, Konsthantverkscentrum, folkhögskolor, KRO, universitet och studieförbund arbeta fram ett lämpligt kursutbud för konstnärer.

6. Studieförbund

I. Studieförbunden får tillsammans med länsinstitutionerna i uppdrag att undersöka möjligheten att hitta samverkansmodeller, t.ex. genom en slags ”praoverksamhet” på länets kulturinstitutioner för studieförbundens cirkelledare.

II. Regionförbundets kansli får tillsammans med kommunerna, Länsbildningsförbundet, konstföreningarna och konstinstitutionerna i uppdrag att samarbeta för att nå nya målgrupper.

III. Regionbiblioteket får i uppdrag att tillsammans med Kalmar läns bildningsförbund utreda möjligheten till digitalt skapande på biblioteken.

7. Konstföreningar

I. Konstkonsulenten får i uppdrag att, tillsammans med intresserade kommuner, göra en inventering av möjliga utställningsplatser.

II. Regionförbundets kansli får i uppdrag att medverka till samordning av informationsinsatser som avser konstarrangemang.

III. Kalmardistriktet av Sveriges Konstföreningar utvecklar samarbetsformer mellan konstföreningar, studieförbund, skolor och andra organisationer.

Bakgrund

Regionförbundets styrelse uppdrog år 2003 åt kulturberedningen att formulera en strategi för Regionförbundets insatser för konsten i syfte att omsätta målen i det regionala utvecklingsprogrammet (RUPEN) till konkret handling. Styrelsen godkände *Konststrategi för Kalmar län*
§ 58/04. På uppdrag av Regionförbundets kulturrapportörer genomförs nu en revidering av konststrategin.

År 2004 arbetade Regionförbundet i Kalmar län tillsammans med konstlivet fram en strategi med ett antal åtgärdsförslag för att stärka konstens utveckling i Kalmar län. Strategin antogs i Regionförbundets styrelse 2004-09-13. Regionförbundet utsåg en konstgrupp att genomföra åtgärderna i konststrategin. I gruppen ingick representanter från Regionförbundet, konstkonsulenten, Kalmar Konstmuseum, Virserums konsthall, Oskarshamns konsthall och Konstnärernas Riksorganisation, KRO.

Många av åtgärderna har genomförts och resulterat i konkreta förbättringar, exempelvis har konstkonsulenttjänsten permanentats, konstnärsutbyten med regionens grannar och årliga regionala konstmöten genomförts samt en regional hemsida för konst framställts. Konststrategin har varit lyckosam och lovordats på nationell, regional och lokal nivå samt av Konstnärernas Riksorganisation, KRO. Den föreslagna konststrategin beskriver situationen 2009, kommande utmaningar och lyfter fram prioriterade områden. Strategin kompletteras av en handlingsplan där en serie konkreta åtgärder presenteras.

Nationella kulturpolitiska mål

Förslaget till konststrategi har utformats utifrån de nya nationella kulturpolitiska målen som beslutades av riksdagen i december 2009. Målen ska styra den statliga kulturpolitiken men ska även kunna vägleda kulturpolitiken i kommuner och landsting.

Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

För att uppnå målen ska kulturpolitiken:

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor,
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse,
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas,
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan,
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

Statens Kulturråd arbetar för att fler regioner/landsting ska ha en handlingsplan för bild- och formområdet.

Utvecklingen sedan 2004

Regionens konstscen har genomgått en betydande utveckling under de senaste åren. Bl.a. har ett tiotal yngre högskoleutbildade konstnärer flyttat till länet och är verksamma här. VIDA Museum & Konsthall har utökat sina lokaler, liksom Virserums konsthall, Oskarshamns kulturhus och Västerviks museum. JAG-museet öppnade 2007 på Öland. Designarkivet i Nybro har färdigställts med arkiv,

forsknings- och utställningslokaler, fler konstnärsateljéer har tillkommit på Lindö i Kalmar och Ateljéhus Pukeberg i Nybro. Ett nytt konstmuseum har uppförts i Kalmar. Ölands folkhögskola invigde Konstens Hus 2009 och Galleri Monica Strandberg öppnade samma år. Konstprojekt av internationell och nationell dignitet initieras av konstnärsgrupper och institutioner i länet. Medvetenheten om konst i offentlig miljö ökar.

Den regionala konstkonsulentens arbete betyder mycket för att stärka intresset och kunskapen om bild och form genom pedagogiska insatser och projektverksamhet i samarbete med skola, kulturförvaltningar, konstnärer och konstföreningar i länet. Konsulenten fungerar som rådgivare till länets kommuner i frågor som rör offentlig konst och förmedling av konstnärliga uppdrag.

Utgångsläge

Konst ska vara tillgänglig för länets alla invånare. Konsten ger människor språk och bilder för att förstå sig själva och sin tid. Tillgång till sådana verktyg är en förutsättning för ett demokratiskt samhälle. Konst är en av många vägar till kunskap och kreativitet. Villkoren för konstens utveckling kräver insatser från det offentliga. Med utgångspunkt från ovanstående har konstgruppen identifierat olika behov där insatser är nödvändiga:

- Projektmedlen för kultur- och konstprojekt i regionen är begränsade. Kunskapen om hur spännande projekt kan finansieras inom och utom regionen är otillräcklig hos många konstnärer. Möjligheten att finansiera kulturprojekt via EU-medel har minskat sedan de nya EU-stöden började.
- Konstscenens aktörer är inte alltid tillräckligt medvetna om behovet av att nå nya och breda publikgrupper. Regionens utställningsarrangörer saknar strukturer för gemensam marknadsföring av konst och kultur.
- Konstnärer och konsthantverkare saknar ett aktivt nätverk och naturliga mötesplatser. Det kan vara en av orsakerna till att få unga kulturarbetare att vilja verka i glesbygden.
- Integrering av konsten i samhället i stort liksom i de olika samhällsområdena brister. Kunskapen om hur detta ska bedrivas och av vem är otillräckligt spridd. Konst och kultur har varierande status inom politiken.
- 1 % -regeln för konst i offentlig miljö tillämpas inte i länets samtliga kommuner eller landsting. Nödvändig kompetens saknas vid upphandling,

inköp och förvaltning av konst i offentlig miljö. Utställningsersättning till konstnärer tillämpas i otillräcklig grad.

- Bild och form som ämne, metod och medel för kreativitet är ojämlikt mellan länets skolor. Bild och form i skolan har inte samma status som övriga ämnen. Alla barn får inte kontakt med konst under sin skoltid.

Strategi

Syfte

- Öka medborgarnas deltagande i konstlivet
- Konsten ska bidra till tillväxt och utveckling genom att attrahera människor och företag
- Utveckla besöksnäringen
- Med hjälp av konsten medverka till samhällsdebatten
- Stärka konstens roll

Strategin indelas i fyra områden

1. Konst och samhälle
2. Regional profilering
3. Samarbete och marknadsföring
4. Skolan

Konst och samhälle

Kulturell infrastruktur

Konsten kan med sin tradition av kreativitet och ifrågasättande berika hela samhällslivet. Om konsten får goda möjligheter att verka i länet kan den bidra till att skapa en ny kulturell infrastruktur. Konsten ger människor språk och bilder för att förstå sig själva och sin tid. Tillgång till sådana verktyg är en förutsättning för ett kreativt och demokratiskt samhälle. Konst är en av många vägar till kunskap och kreativitet. Olika kreativa centra som konsthallar, kulturinstitutioner, olika konstnärsinitiativ, design- och arkitektföretag, media, universitet och forskning måste mötas och samarbeta mer. I ett modernt samhälle är dessa en självklar del av samhällsbyggandet och det offentliga samtalet. Kunskapsinhämtning kan ske på annat sätt än genom konventionell undervisning, vilket medvetet kan utnyttjas i länet.

Aspektpolitiken som behandlades i kulturutredningens betänkande, innebär att kulturfrågorna – utöver sitt egenvärde – även har betydelse för andra samhällsområden. Konsten kan i många sammanhang vara den katalysator som bidrar till att skapa en kreativ process. Speciellt tydligt är detta när det gäller lärande, samhälls- och stadsplanering samt arkitekturfrågor. Arbetet med att

uppgradera konstens och kulturens status sker bland annat genom Regionförbundets arbete med länets övergripande utvecklingsstrategi, ”Kultur med nya ögon”.

I länet bedrivs på flera ställen ett ambitiöst arbete med att integrera konsten i samhället. Dessa bör stödjas och erfarenheterna spridas inom och utom länet.

Konstnärernas möjlighet att försörja sig och skapa projekt i interaktion med samhället, måste stödjas. Personliga kontakter är viktiga, konstnärer måste kunna ta på sig en ny roll och skapa nya fält och nätverk för sitt arbete. I det arbetet är t.ex. näringslivschefer, skolchefer, kultursekreterare, konstkonsulenten, regionens kulturtjänstemän och organisationer, de som arbetar som förmedlande länkar och rådgivare mycket viktiga.

Kulturens närmande till näringslivet är en viktig fråga och här har konsten goda förutsättningar att spela en viktig roll. Spännande exempel på detta är Designarkivet i Pukeberg och Virserums konsthall.

Offentliga aktörer kan hjälpa konstnärer att skapa projekt utan att det krävs nya medel. Vid EU-relaterade projekt är både ansökningsförfarandet och redovisningen komplicerad. För ekonomiskt svaga aktörer skapar det faktum att EU-medlen betalas ut i efterhand stora problem. Kommunernas medverkan vid ansökan, redovisning och som tillfällig ”bank” till dess slutredovisning skett, kan vara till stor hjälp.

Mål

- Interaktionen, samhälle – konstliv, ska öka genom ett ökat antal uppdrag och projekt
- Möjligheten för konstnärer att försörja sig på sin verksamhet ska öka
- Antalet verksamma konstnärer i länet ska öka

Regional profilering

Upplevelseindustri, kultur och turism kommer under lång tid framöver att tillhöra ett av de starkast växande områdena när det gäller regional utveckling, arbetstillfällen och ekonomisk tillväxt. Ett vitalt konst- och kulturliv gör regionen attraktiv för såväl turister, inflyttare som näringsliv.

Möjligheten att rekrytera utbildad arbetskraft ökar. Konsten har stor betydelse när det gäller att attrahera unga människor att bosätta sig i regionen, vilket också konstateras i regionförbundets flyttundersökning. Ett vitalt konstliv kräver impulser utifrån och möjlighet att möta andra regioners och andra länders konstliv för att orientera sig i konstvärlden och att konstnärerna kan försörja sig. Antalet inflyttade konstnärer med konsthögskoleutbildning måste bli större. Länet bör därför aktivt vända sig till konstutbildningarna för att stimulera inflyttning. Försörjningsmöjligheterna och möjligheterna att skapa projekt måste förbättras. Utbyte med andra regioner och andra länder måste aktivt underlättas. Gallerier ökar besöksnäringen och är viktiga för konstnärerna.

Genom globaliseringen breddas besöksunderlaget samt institutionernas, kommunernas och konstnärernas erfarenhet och kontaktnät. Goda förutsättningar finns att profilera regionen inom konstområdet eftersom det i regionen redan finns många konstnärer, museer och konsthallar.

Några aktörer är: Orrefors och Kosta Boda glasbruk som för det världsberömda glasets traditioner vidare, genom att ständigt utveckla hantverket och engagera ledande konstnärer och designers. Föreningen Glasrikets Skatter har bildats för att bevara kulturarvet, den unika glasskatten och skapa ett attraktivt besöksmål, som sammanför tradition, historik och hantverk med ett modernt konstnärskap. VIDA Museum & Konsthall, är en privat konsthall på Öland, som visar glassamlingar av Bertil Vallien och Ulrica Hydman-Vallien, och konst av Ulf Trozig och en av Staffan och Eva Rasjö deponerad samling samtida svensk bildkonst.

Capellagården i Vickleby på Öland instiftades av professor Carl Malmsten 1960. Det är idag en modern skola och mötesplats för hantverks-, design-, och kulturintresserade från bl.a. Japan, USA och övriga Norden. Capellagården är en fristående hantverksmässig utbildning med konstnärlig inriktning, vars huvudutbildningar är: Möbel- och inredningssnickeri, keramik, textil och ekologisk trädgårdsutbildning. Den årliga elevutställningen lockar 20 000 besökare per sommar och cirka 100 000 besöker skolans trädgård.

Kalmar Konstmuseums nya byggnad möjliggör en genomgripande förnyelse av museets verksamhet, och ska spegla modernismens och den regionala konstens utveckling, samt den internationella samtidskonsten med särskild inriktning på länderna kring Östersjön. Designarkivet, som tillhör Kalmar Konstmuseum, består av unika samlingar, framförallt skisser och ritningar av drygt 700 formgivare. I samlingarna finns cirka 100 000 objekt inom olika formgivningsområden som textil, glas, mode och industridesign. Pukeberg, i Nybro kommun, är en växande mötesplats för design, konst och konsthantverk. På området finns Designarkivet, Linnéuniversitetets designutbildningar, Kalmar läns

hemslöjd, belysningsföretaget Zero samt Ateljéhus Pukeberg för fristående konstnärer, formgivare och konsthantverkare.

Kulturmagasinet Bergkvara drivs av Föreningen Kulturmagasinet. Byggnaden innehåller tre ateljéer och en grafikverkstad, ett galleri och konstbibliotek. Föreningens målsättning är att skapa en lokal, nationell och internationell mötesplats för konst och kultur bl.a. genom en omfattande kursverksamhet.

Virserums Konsthall, i Hultsfreds kommun, slutligen ska utvecklas och etableras som ett kreativt centrum för konst, där konst, utbildningsverksamhet och koppling till skog och trä utgör grunden för verksamheten.

I Kalmar län finns 5 folkhögskolor, Gamleby, Högalid i Kalmar, Oskarshamn, Vimmerby och Ölands folkhögskola, varav fyra ägs av landstinget. Skolorna har olika profiler.

Ölands folkhögskola har den tydligaste konstprofilen. Årligen går ett 50-tal studerande på någon av konstkurserna och ett betydande antal studerande kommer in på akademier, konsthögskolor och andra kvalificerade konstnärliga utbildningar både i Sverige och utomlands. Ölands folkhögskola ger konstnärer möjlighet att arbeta med sin profession. Alla anställda konstlärare är väletablerade konstnärer. Några blir bofasta och får arbete på folkhögskolan. År 2009 invigdes Konstens Hus. En innovativ byggnad på 2 000 kvadratmeter med verkstäder, ateljéer, bibliotek, föreläsningssalar, musik och rörelsestudio och betydande utrymmen för utställningar. Unikt med Ölands folkhögskola är att den är en mångkulturell mötesplats där en mångfald konstnärliga uttrycksformer som dans, teater, musik, poesi, film skapar oanade utvecklingsmöjligheter i mötet med konsten.

Landstinget i Kalmar län har en betydande samling konst i sin ägo. Landstingets konstsamling omfattar över 8 000 verk. Samlingen är genom regelbunden bevakning och förvärv av konst, en unik spegling av konsten i historiskt och nutida perspektiv. Konstsamlingen dokumenterar den svenska konstens utveckling både i de lokala, nationella och i vissa fall internationella sammanhangen. Förvärvandet av konst sker dels genom inköp av konst som presenteras offentligt, på gallerier, museer eller andra offentliga institutioner, dels genom att konstnärer tilldelas uppdrag att konstnärligt utforma landstingets offentliga miljöer. Landstingets konstråd med representation från landstingets kansli, Vimmerbys och Ölands folkhögskolor samt två personalrepresentanter, har till uppgift att fastställa den årliga budgeten för konstinköp. Konstrådet bevakar vilken inriktning konstinköpen ska ha och arbetar för att öka tillgängligheten för den landstingsägda konsten. En ambition är att landstingets medarbetare ska få ökat inflytande i konsthanteringen och att den landstingsägda konsten även kan

användas som pedagogisk resurs. Förutom konstinköpen avsätter landstinget vid nybyggnation 0.5 % av nyproduktionskostnaden till konstnärlig utsmyckning.

Regionen är en av de mest populära och välbesökta i Sverige och kan genom konstens besöksmål utvecklas ytterligare. Ett exempel är Kalmar Konstmuseum som fått priser för sin arkitektur och lockar många nya besökare, ett annat exempel är Ölands skördefest med konstnatt.

Mål

- Den regionala profileringen ska användas i besöksnäringen och som näringspolitiskt medel för att öka inflyttningen.
- Öka antalet övernattningar i länet genom en regional kulturprofilering.
- Bredda konstutbudet främst under ”lågsäsong” och erbjuda paketresor.
- Riktade satsningar för att attrahera unga konstintresserade. Ge konststuderande möjlighet att ta del av länets konstutbud samt möjlighet att ställa ut.
- Erbjuda nya utbildningsinriktningar baserade på konst som pedagogiskt hjälpmedel.

Samarbete och marknadsföring

Samarbetsprojekt mellan länets olika aktörer inom konst och kultur bör öka. Den kulturella infrastrukturen utvecklas genom ökade kontakter mellan de konstnärliga institutionerna och mellan t.ex. konst, kultur och akademi. Utbytet mellan konst, design, arkitektur och samhälle har stor potential eftersom de berikar varandra t.ex. i stadsplanering där de naturligt möts liksom i produktutveckling.

Marknadsföringen bör förbättras både inom och utanför regionen. Ett initiativ till detta har tagits av Virserums Konsthall genom tidningen, Konst och Kultur i Småland. Det finns behov av ett gemensamt marknadsföringsarbete för konst och kultur som kan vara länsöverskridande eller verksamt på småländsk basis. Marknadsföringen bör samordnas med övrig marknadsföring inom exempelvis turism.

Mål

- Konsten i Småland ska marknadsföras gemensamt och ha en profilskapande inriktning.

- Olika aktörer ska inbjudas att delta i och finansiera marknadsföringen.
- Regionens konst och kultur ska marknadsföras både i Sverige och internationellt t. ex i Östersjöområdet

Skolan

Många skolor arbetar med kultur, skapande arbete och estetiska lärprocesser. Olika rapporter visar att barns och ungdomars möjligheter att själva få skapa och delta i det kulturella livet skiljer sig kraftigt åt. Skolan har förmågan att nå ut till alla. När man arbetat med skapande och konstnärlig verksamhet i skolan har det pedagogiska uppdraget berikats och förstärkts.

I den konstnärliga verksamheten ska besök på institutioner och besök av konstnärer ingå. Konstkonsulenten kan förmedla och stödja skolan genom projekt där estetiska lärprocesser och kontakter med konstnärer görs. Konstkonsulenten samarbetar med övriga kulturkonsulenter i Kalmar län bland annat vid genomförandet av workshops för lärarstudenter på Linnéuniversitetet, fortbildningar för lärare inom grundskolan och vid arrangörsdagar för kommunernas kulturansvariga.

Mål

- Kunskapen om konstnärliga metoder och estetiska lärprocesser ska öka bland lärare och elever.
- Alla skolelever ska minst en gång om året besöka en konsthall eller konstmuseum.
- Kontakten mellan skola och konstliv ska underlättas genom aktiva insatser till samarbete.

En handlingsplan för konsten i Kalmar län

Den reviderade konststrategin prioriterar sju områden för att skapa en varaktig utveckling. Nedan följer förslag till åtgärder inom de prioriterade områdena. Konstgruppen föreslår att åtgärderna genomförs eller påbörjas senast år 2012.

1. Strategigrupp för konst och samhälle
2. Konsttriennal med inriktning mot Östersjöländerna
3. Marknadsföring
4. Skolan

5. Förbättrade möjligheter för konstnärer
6. Studieförbund
7. Konstföreningar

Åtgärder

Strategigrupp för konst och samhälle

Kulturpolitiken har verkningar långt utanför det ”egna” området, t.ex. inom besöksnäring, inflyttning och tillväxt. Genom att skapa en strategigrupp för konst i samklang med andra samhällsområden ökas möjligheten att se helheter, höjer kunskapen och bidrar till samverkan. En strategigrupp över flera samhällsområden överensstämmer väl med kulturutredningens betänkande angående ”aspektpolitik”. För att konst ska kunna bli en vital del av samhällsbygget bör ett metodiskt utvecklingsarbete genomföras.
En strategigrupp föreslås få följande uppdrag:

- Att initiera och utveckla konst- och kulturyttringar, som kan stärka besöksnäringen, t.ex. genom konsttriennaler, konstrundor, symposier m.m.
- Att arrangera ett årligt profilseminarium om samhälle, konst och kultur.
- Att initiera mötesplatser för konst, kultur, kreativa näringar och universitet.
- Att initiera projekt med syfte att bygga nätverk mellan konst, design och arkitektur/stadsplanering.
- Att initiera utbildningar, t.ex. vid Virserums Konsthall, inom konst och kultur i första hand för kulturentreprenörer.
- Att hitta kompletterande finansieringsformer till regionen för specifika projekt och till konst och kultur i allmänhet.

Problem

Konst och kultur behandlas ofta som isolerade områden.

Möjligheter

En strategigrupp för konst och kultur, vars uppgift är att hitta nya infallsvinklar och samarbetsmöjligheter, borde underlätta att konst- och kulturfrågor integreras i andra politiska sammanhang. Till gruppen knyts starka representanter för näringsliv, arbetsliv, turism, samhällsplanering och politik, universitet/vetenskap,

konst och kultur, design och arkitektur d.v.s. personer som har ett brett kontaktnät och fokus på den regionala utvecklingen, samt ser kulturens potential.

Förslag

Regionförbundets konstgrupp får i uppdrag att undersöka möjligheten att skapa en strategigrupp för en fördjupad samverkan mellan konst och kultur, samt andra politikområden som bl.a. berör utbildning, samhälle, regional tillväxt, hälsa och näringsliv.

Konsttriennal med inriktning mot Östersjöländerna

En triennal för konstinstitutioner och kommuner kan skapa utställningar av hög klass, höja kvalitén och väcka uppmärksamhet både nationellt och internationellt. En triennal skapar samarbeten och innebär uppmärksamhet i media. I en triennal kan lokala och regionala medel räknas upp med statliga och EU-medel. Triennalen bör varje gång ha ett tema, som används i all marknadsföring. Målet ska vara att locka en internationell konstpublik och att samla många aktörer inom och utanför konstens traditionella områden. Att utgå från Östersjön faller sig naturligt och överensstämmer med Kulturrådets vilja att prioritera internationellt kulturutbyte.

Problem

1. Det är svårt att genomföra internationella samarbeten både ekonomiskt och infrastrukturellt.
2. Internationella samarbeten kräver stor kunskap och en omfattande omvärldsbevakning.
3. För att få uppmärksamhet utanför länet måste arrangemanget vara tillräckligt stort och av hög kvalité.
4. Samarbetet mellan regionens aktörer inom olika områden t.ex. konst, näringsliv, miljö är inte självklara.
5. Stora projekt med många aktörer kräver god framförhållning och ett grundligt förankringsarbete.

Möjligheter

1. Bredda konstens finansieringsbas och genomföra projekt runt Östersjön.
2. Öka de internationella kontakterna med länderna kring Östersjön och försöka hitta goda exempel.

3. Bidra till att sambanden med andra samhällsområden stärks , d.v.s. kulturen som aspekt. Höja kvalitén i den egna verksamheten.
4. Öka samarbetet i och utanför regionen, d.v.s. även de internationella kontakterna med länderna kring Östersjön.
5. Skapa en bas för ett gemensamt marknadsföringsarbete. Öka intresset för konst i allmänhet för att stärka regionens profil som konstlän.

Förslag

Genom en förstudie undersöka intresset och möjligheten att genomföra en konsttriennal med inriktning mot Östersjön.

Marknadsföring

Marknadsföring av konst- och kulturutbudet i Kalmar län har länge varit ett problem. I regionen finns ett tiotal lokaltidningar som i stor utsträckning är begränsade till sina respektive närområden. Regionen saknar en samordnad informationskanal.

Problem

1. Det är ofta svårt för publiken att hitta bra information om konst- och kulturutbudet i regionen
2. Konstföreningar har små resurser till marknadsföring. Även för kulturinstitutionerna är detta ett problem. Allt fler informationskanaler bidrar till att större resurser krävs
3. Behovet av att nå länets invånare med information om konstlivet är stort. Samtidigt är Kalmar län som konstlän relativt osynligt både i nationell och internationell media.

Möjligheter

1. Ett informationssystem baserat på sociala medier, internet och SMS är ett effektivt och billigt sätt för arrangören att nå publiken.
2. Samarbeten och samordning formerar resurser och den kritiska massan. Ett stort utbud är attraktivt. En generös bild av länets utbud, lockar fler besökare och mer media.
3. Uppsöka publiken genom att synas på konstmässor som ”Supermarket Stockholm” och andra former av mässor inom turism, möbler, trädgård etc.

Förslag

1. En arbetsgrupp tillsätts i syfte att ta fram förslag till en informationstjänst via Internet, e-post och SMS. Att informationsmaterial om regionens konstliv tas fram till studenter vid landets konsthögskolor.
2. Strategigruppen för konst och samhälle får i uppdrag att skapa ett marknadsföringsprojekt som avser IT, mediabearbetning och traditionella media.
3. Regionförbundet tillsammans med kommunerna, Länsbildningsförbundet, konstföreningarna och länsinstitutionerna samarbetar för att nå nya målgrupper.

Skolan

För att utveckla Kalmar län som ett konstlän måste skolan vara delaktig. Regionförbundet har som mål att ta fram en skolkulturstrategi som syftar till att ge alla barn och unga i länet ett likvärdigt, rikt och varierat kulturutbud, vilket överensstämmer med Kulturrådets prioriteringar, d.v.s. en utbyggnad av Skapande skola, vikten av barns och ungas rätt till kultur, samt ökade resurser till bild- och formområdet. Skapande skola är en långsiktig statlig satsning riktad till ungdomar i årskurserna 4-9, för att tillföra ett starkt kulturellt och pedagogiskt mervärde i skolans arbete. För närvarande är satsningen 112 miljoner kronor. Stödfunktioner och samordning från Regionförbundet i Kalmar län är viktigt för att få alla kommuner i länet att söka statliga bidrag, genom t.ex. Skapande skola, som främjar möten mellan elever och kulturarbetare.

Problem

1. Det är ojämlikt i länets skolor när det gäller fördelning av resurser till konst och kultur och det saknas långsiktiga samarbetsstrukturer mellan konstlivet och skolan i regionen.
2. Det saknas en integrering av konst i skolan t.ex. genom estetiska lärprocesser.
3. För att göra bra ansökningar om Skapande skola pengar till Statens Kulturråd finns behov av tid och ökad kompetens i kommunerna.
4. Infrastrukturen när det gäller resor för unga till länets konst- och kulturinstitutioner fungerar inte tillräckligt bra.

Möjligheter

1. En gemensam Skolkulturstrategi för Kalmar län bidrar till större långsiktighet.
2. Skapa konstprojekt mellan kulturinstitutionerna och skolan.
3. Ge information och stöd till kommunerna angående Skapande skola, för att få fler att ansöka om medel.
4. Analysera skolans behov av resor och kulturinstitutionernas önskemål samt göra en omvärldsanalys inom ramen för Sydostsamarbetet.

Förslag

1. En för regionen gemensam skolkulturstrategi tas fram och att kulturkonsulenterna på sikt förstärks med en tjänst med särskilt ansvar för utveckling av samarbetet mellan kulturliv och skola.
2. Att som ett led i att utveckla estetiska lärprocesser och uppmärksamma konstens möjligheter i skolan föreslå, att ett gemensamt länsprojekt under namnet ”Konstens år i skolan” initieras senast 2012. Samtidigt föreslås att konstkonsulenten tillsammans med övriga konsulenter ansvarar för en kunskapsbank och initierar och stöder utveckling av arbetsmetoder för estetiska lärprocesser. Samarbete kring forskning och utveckling av estetiska lärprocesser föreslås ske tillsammans med Linnéuniversitetet och andra aktörer inom universitet och forskarvärlden.
3. Konsulenterna och institutionerna ska stödja länets kommuner och skolor att söka Skapande skola medel. Det kan ske genom vägledning, skolkulturkonferenser eller genom att skapa för skolorna gemensamma projekt.
4. Utreda möjligheterna att förbättra barn och ungdomars resande till länets kulturinstitutioner och övriga kulturverksamheter. Besöken bör inte vara beroende av skolornas ekonomi.

Förbättrade möjligheter för konstnärer

Konstnären producerar en rad värden på olika nivåer, allt ifrån existentiella till rent ekonomiska. Samtidigt lever de flesta professionella konstnärer med en vardaglig ekonomi som inte ens motsvarar en minimilön. Genom att konstnärers och kulturentreprenörers möjligheter att verka i regionen förbättras, skapas

förutsättningar för en vital och attraktiv konstscen, vilket ger många positiva mervärden för regionen.

Problem

1. Utställningsersättningen idag är för låg eller saknas. Kulturdepartementet har genom Statens Kulturråd skrivit ett avtal med KRO/KIF, det s.k. MU-avtalet, Medverkans- och Utställningsersättning, som gäller statliga institutioner och vissa regioner. Det följer inte med någon resursförstärkning för att kunna uppfylla avtalet på regional och kommunal nivå, vilket innebär radikalt ökade utställningskostnader.
2. Det finns för få kollektiva verkstäder och ateljéprogram i regionen. Antalet utställningsplatser är också begränsade, särskilt platser för tillfälliga utställningar av mer experimentell karaktär.
3. I kulturutredningens betänkande framhålls det internationella samarbetet inom konst och kulturområdet. Internationaliseringen resulterar i att konstnärernas kontaktnät, erfarenheter och arbetsmarknad breddas. För konstnärer är det allt viktigare i en global värld att ta till sig influenser ”utifrån” och att få dela med sig, men innebär ofta ett ekonomiskt problem för konstnären.
4. Regionförbundets regler för kulturstipendier är i behov att ses över.
5. 1 % - regeln vid nybyggnation används inte i alla kommuner. När det gäller landstinget används 0,5 % vid nybyggnation.
6. Det saknas fortbildningar för konstnärer i regionen.

Möjligheter

1. MU-avtalet kan utgöra en viktig del i att förstärka och professionalisera konstlivet genom bättre ekonomiska villkor för den enskilde konstnären.
2. Skapa fler bra arbetsmiljöer och gästateljéer som lockar professionella, svenska och internationella konstnärer till regionen. Ateljéprogram med gästateljéer skapas exempelvis i Pukeberg. En inriktning mot studerande på konsthögskolor underlättar rekrytering och föryngring av regionens konstutövare. Gästateljéer för internationellt utbyte främjar kunskapsutbyte, nätverksbygge och ger ökad status.
3. Möjliggöra för konstnärer att samverka med konstnärer utomlands för att få inspiration och utvecklas.
4. Se över reglerna för Regionförbundets kulturstipendier.
5. Höja landstingets 0,5 % regel till 1% vid nybyggnation.
6. Anordna fortbildningskurser för konstnärer i regionen, som projektledning, pedagogik, hälsa och konst, näringsliv och offentlig konst.

Förslag

1. Regionförbundet uttalar ett tydligt stöd för MU-avtalet och samtidigt aktivt verkar för en större resursfördelning till berörda institutioner genom portföljmodellen.
2. Undersöka möjligheten och ekonomiska förutsättningar att inrätta ett ateljéprogram i samarbete med sydostlänen.
3. Att kompetensen hos Regionförbundets kansli och konstkonsulenten utnyttjas för att hjälpa regionala konstnärer att se när regionala projekt kan utvecklas till EU-projekt.
4. Regionförbundets kansli får i uppdrag att se över regelverket för kulturstipendierna.
5. Regionförbundets kansli och konstkonsulenten tillsammans med länets kommuner och landsting, inklusive kommunala bostadsbolag, arbetar fram ett policydokument kring upphandling, inköp, förvaltning av offentlig konst, tillämpandet av 1 % -regeln vid ny- och ombyggnation.
6. Att i samarbete med t.ex. andra regioner, Statens konstråd, Konsthantverkscentrum, folkhögskolor, KRO, universitet och studieförbund arbeta fram ett lämpligt kursutbud för konstnärer.

Studieförbund

Till folkbildningen räknas vanligtvis bibliotek, folkhögskolor, studieförbund och föreläsningsföreningar. I konststrategin avses studieförbund.

Främst studieförbunden är en av de viktigaste stöd- och organisationsformerna för amatörkulturen. På statlig nivå har statsbidragen till folkbildningen delegerats till Folkbildningsrådet och på regional nivå samordnas folkbildningen av ett länsbildningsförbund. Idag finns nio bidragsberättigade studieförbund: ABF, Folkuniversitetet, Ibn Rushd, Medborgarskolan, Nykterhetsrörelsens bildningsverksamhet, Sensus, Bilda, Studieförbundet Vuxenskolan och Studiefrämjandet.

Problem

1. Samarbetet mellan studieförbunden och länets kulturinstitutioner är inte särskilt omfattande.
2. Stora grupper tar inte del av länets konstutbud.
3. Studieförbunden har ofta svårt att nå ungdomar.

Möjligheter

1. Ett ökat samarbete mellan studieförbunden och länets kulturinstitutioner kan berika båda parter.
2. Folkbildningen har ett stort kontaktnät, fackliga organisationer, hembygdsföreningar m.fl. som kan bidra till att nå andra målgrupper.
3. En möjlighet att nå ungdomar kan vara genom digitalt skapande.

Förslag

1. Studieförbunden tillsammans med länsinstitutionerna får i uppdrag att undersöka möjligheten att hitta samverkansmodeller, t.ex. genom en slags ”praoverksamhet” på länets kulturinstitutioner för studieförbundens cirkelledare.
2. Regionförbundets kansli tillsammans med kommunerna, Länsbildningsförbundet, konstföreningarna och konstinstitutionerna får i uppdrag att samarbeta för att nå nya målgrupper.
3. Regionbiblioteket får i uppdrag att tillsammans med Kalmar läns bildningsförbund utreda möjligheten till digitalt skapande på biblioteken.

Konstföreningar

I Kalmar län finns 37 konstföreningar anslutna till Sveriges Konstföreningar, varav 18 allmänna föreningar och 19 arbetsplatsföreningar. Allmänna konstföreningar finns i samtliga kommuner, och alla arrangerar flera konstutställningar per år i egna eller lånade lokaler. Störst är Kalmar Konstförening med eget konstmuseum. Vanliga aktiviteter i föreningarna är konstresor, studiecirklar och föreläsningar. Samtliga föreningar ordnar årliga konstlotterier för sina medlemmar. En beräkning baserad på en enkätundersökning visar att en konstförening i genomsnitt köper konst för cirka 35 000 kr. Den totala inköpssumman för länet uppgår till minst 1 miljon kronor per år.

Problem

1. Många föreningar skulle vilja anordna fler utställningar/år, men lokalbrist eller att lokalen enbart kan användas viss tid på året begränsar möjligheterna.
2. Stödet till konstföreningarna från kommunerna/företagen varierar stort, från 0 kr till 30 000 kr/år samt fri lokal.
3. Två tredjedelar av de allmänna konstföreningarna har svårigheter att rekrytera nya och framförallt unga medlemmar.

Möjligheter

1. Inventera utställningslokaler i länet och utställningsmaterial ges konstföreningarnas förutsättningar att öka antalet utställningar per år.
2. Ett utökat samarbete mellan föreningarna och olika institutioner skulle underlätta och berika utställningsverksamheten.
3. Ett utökat samarbete mellan konstföreningar, studieförbund och skola kan medverka till ökat konstintresse och konstkunskap.

Förslag

1. Konstkonsulenten får i uppdrag att tillsammans med intresserade kommuner göra en inventering av möjliga utställningsplatser.
2. Regionförbundets kansli får i uppdrag att medverka till samordning av informationsinsatser som avser konstarrangemang.
3. Kalmardistriktet av Sveriges Konstföreningar utvecklar samarbetsformer mellan konstföreningar, studieförbund, skolor och andra organisationer.

Handläggare Thomas Bjerkman, thomas.bjerkman@rfkl.se, 0480 – 44 83 45, 070 – 673 88 57

Bilaga

Regionförbundets konstgrupp

Thomas Bjerkman, Regionförbundet i Kalmar län
Anneli Berglund, konstkonsulent, Kalmar Konstmuseum
Bengt Olof Johansson, museichef, Kalmar Konstmuseum
Ellen Ehk, Ateljéhus Pukeberg
Henrik Teleman, Konsthallschef, Virserums Konsthall
Malin Lindmark Vrijman, f.d. KRO-representant distrikt Småland och Kultivator

Anne Ljung, intendent, Oskarshamns kulturförvaltning, deltagit 2007-2008
Klas Börjesson, f.d. museichef, Kalmar Konstmuseum, deltagit 2007-2008

Följande personer har tillfrågats om synpunkter

Lore Nynnell, konstnär, Gamleby
Eva Hagman, konstnär, Västervik
Björn Samuelsson, Kulturutvecklare, Kalmar kommun
Barbro Hedenmalm, kultursekreterare, Nybro kommun
Behnn Edwinsson, Landstingets Konstråd
Eva Olander, styrelsemedlem, Teatergalleriet
Erik Wangel, ordförande distrikt Kalmar, Sveriges Konstföreningar
Sven-Åke Johansson, ordförande Länsbildningsförbundet
Ingmar Svensson, vice ordförande Länsbildningsförbundet